

**Lietuvos mokinių lotynų kalbos ir Antikos kultūros olimpiada
2017 m.**

Pirmus–antrus metus besimokantiems moksleiviams

Respublikinis etapas

Užduočių atlikimo laikas 2 val.

dalyvio kodas

Maksimalus taškų skaičius 90

Vertinimas:

TEKSTAS

De monumento Ancyrano

Imperātor Augustus in campō Martiō Mausoleum sibi exstruxit. Prope introitum duae tabulae affixae sunt. In his tabulis res gestae divī Augustī inscriptae sunt. Tiberius haec verba exscripsit et duābus linguis, Latinā et Graecā, scripta in aliis oppidis imperiī Romanī edixit. Unum exemplum Ancyrae in introitū templī Augustī affixum est. Haec inscriptio a viris doctis regīna inscriptiōnum dicitur.

Augustus inter alia haec dīxit: Annos undeviginti natus exercitum privatā impensā conscripsi, per quem rem publicam in libertātem vindicavi. In triumphis meis ducti sunt ante currum meum reges et regum liberi novem. – Gallicas et Hispanicas provincias et Germaniam pacāvi. – Meō iussū et auspiciō ducti sunt duo exercitus eōdem fere annō in Aethiopiam et in Arabiam.

campus Martius Marso laukas, Tiberio vingio juosiamą lygumą už antikinės Romos sienų

ex-struo, strūxi, strūctum, ere pastatyti

prope (su acc.) šalia, netoli (ko)

tabula, ae f lenta, marmurinė ar varinė plokštė, ant kurios įrašomi įstatymų ar kitų dokumentų tekstai

introitus, ūs m įėjimas

affigo, fixi, fixum, ere pritvirtinti, prikalti

res, ei f darbas, dalykas; **res gestae** – nuveikti darbai, žygiai

ex-scribo, scripsi, scriptum, ere (nu)(iš)rašyti

dīvus, a, un dieviškasis, sudieivintas

ē-dīco, dixi, dictum ere paskelbti, išplatinti

Ancyra, ae f Ankira – miestas Mažojoje Azijoje; **Ancyrae** – *locativus*

templum, ī n šventykla

īnscriptio, ōnis f įrašas

vir, ī m vyras

inter alia tarp kitų, be kitų (dalykų)

regīna, ae f karalienė

hic, haec, hoc šitas, šita; **haec** – šitai

annōs ... natus sulaukęs tiek ir tiek metų

impēnsa, ae f išlaidos, lėšos

cōnscribo, scripsi, scriptum, ere surašyti, surinkti (kariuomenę)

per quem – *čia* su kuria

libertās, ātis f laisvė

vindico, āvī, ātum, āre išgelbėti, duoti laisvę

currus, ūs m vežimas

pāco, āvī, ātum, āre padaryti taikų, nuramdyti, numalšinti

rex, regis m karalius

iussus, ūs m įsakymas

auspicium, ī n *čia* vadovavimas

exercitus, ūs m kariuomenė

fere beveik, maždaug

īdem, eadem, idem tas pats, ta pati

KLAUSIMAI**A. TEKSTO SUVOKIMAS****I. Naudodamiesi tekstu, keliais žodžiais lotyniškai atsakykite į klausimus:**

1. Kur Augustas pasistatydino kapavietę?
2. Kas buvo įrašyta plokštėse?
3. Kur buvo pritvirtintos plokštės?
4. Kas įsakė perrašyti ir išplatinti Augusto *Nuveiktų darbų* tekstą?
5. Kiek ir kokiomis kalbomis buvo perrašytas dokumentas?
6. Kokiam mieste yra išlikęs vienas šio teksto nuorašas?
7. Prie kokio statinio buvo pritvirtintas išlikęs teksto nuorašas?
8. Kaip (koku pagarbiu vardu) šį įrašą vadina mokslininkai?
9. Kiek metų buvo Augustui, kai jis surinko kariuomenę? (parašykite lot. žodį ir skaičių)
.....
10. Kas buvo vedami trijumfo eisenoje prieš Augusto vežimą? Kiek jų buvo (parašykite lot. žodį ir skaičių)
11. Koku būdu Augustas surinko kariuomenę?
 - a. per quem
 - b. meo iussu
 - c. privata impensa
 - d. meo auspicio
12. Kokius kraštus Augustas sakosi nuramdęs (įvedęs taiką)? (pabraukite neteisingą atsakymą)
 - a. Gallicas provincias
 - b. Aethiopiam et Arabiam
 - c. Germaniam
 - d. Hispaniam

Suma:

*Vertinimas: Už kiekvieną teisingą atsakymą 1 taškas (daugiausia 12).***B. GRAMATIKA****13. Pakeiskite daugiskaitą vienaskaita, pvz., in his tabulis – in hac tabula**

a viris doctis	
reges et regum liberi	
Gallicas et Hispanicas provincias	
ducti sunt duo exercitus	
in triumphis meis	
in aliis oppidis	

Suma:

Vertinimas: Už kiekvieną teisingai parašytą žodžių junginį 2 taškai (daugiausia 12).

14. Suraskite tekste ir įrašykite būdvardžius, įvardžius, dalyvius, skaitvardžius kurie suderinti su šiais daiktavardžiais? Parašykite jų skaičių, linksnį, giminę.

tabulae	duae, affixae	pl. Nom. f
campo		
res		
verba		
linguis		
exemplum		
inscriptio		
impensā		
anno		

Vertinimas: Už kiekvieną teisingai užpildytą eilutę po 2 taškus (daugiausia 16).

Suma:

15. Kuris iš šių sakinių yra teisingas pabraukto sakinio *veikiamosios rūšies* variantas?

Haec inscriptio a viris doctis regina inscriptionum dicitur.

- Hanc inscriptionem viri docti reginam inscriptionum dicunt.
- Haec inscriptio viri docti regina inscriptionum dicunt.
- Hanc inscriptio a viris doctis reginam inscriptionum dicunt.

16. Kuris iš šių sakinių yra tikslus pabraukto sakinio *vienaskaitos* variantas?

Tiberius haec verba exscripsit et duabus linguis scripta in aliis oppidis imperii Romani edixit.

- Tiberius haec verba exscripsit et una lingua scripta in alio oppido imperii Romani edixit.
- Tiberius hoc verbum exscripsit et una lingua scriptum in alio oppido imperii Romani edixit.
- Tiberius haec verba exscripsit et una linguis scripta in alio oppido imperii Romani edixit.

17. Kuris iš šių sakinių yra taisyklingas pabraukto sakinio *esamojo laiko (praesens)* variantas?

Augustus exercitum conscripsit, per quem rem publicam in libertatem vindicavit.

- Augustus exercitum conscribit, per quem rem publicam in libertatem vindicat.
- Augustus exercitum conscribat, per quem rem publicam in libertatem vindicabat.
- Augustus exercitum conscribet, per quem rem publicam in libertatem vindicabit.

Vertinimas: Už kiekvieną teisingą atsakymą 2 taškai (daugiausia 6).

Suma:

C. LOTYNIŠKI POSAKIAI

1. Pabraukite teisingą lotyniškos sentencijos variantą:

○ *Nelieskite mano apskritimų!*

- Nolite circulos meos!
- Noli tangere circulos meos!
- Nolite tangere circulos meos!
- Nolitis tangere circulos meos!

○ **Mokytam žmogui gyventi reiškia mąstyti.**

a. Docto homini vivere est cogitare	c. Docto hominis vivere est cogitare.
b. Docti hominis vivere est cogitare.	d. Docti homini vivere est cogitare.

○ **O laikai, o papročiai!**

a. O tempora, o mora!	c. O tempora, o mortes!
b. O tempores, o mores!	d. O tempora, o mores!

○ **Neiti į priekį reiškia eiti atgal.**

a. Non progredere est regredere	c. Non progredi est regredi.
b. Non progreditur, qui regreditur	d. Non progredior est regredior.

○ **Tebūnie šviesa!**

a. Fiet lux!	c. Fiat lux, et lux fit!
b. Fiat lux!	d. Fit lux!

Vertinimas: Už kiekvieną teisingą atsakymą 1 taškas (daugiausia 5).

Suma:

2. Užbaikite lotyniškas sentencijas.

- Qualis rex, talis
- Carpe
- Ab urbe
- Omnia porto.
- Amicus verus rara
- Per aspera
- De gustibus non est
- Non multa,
- Litterarum radices, fructus
- Barba non facit

Vertinimas: Už kiekvieną teisingai užbaigtą posakį 1 taškas (daugiausia 10).

Suma:

3. Vilniaus katedros varpinėje yra šeši varpai, nulieti ir sumontuoti Vokietijos meistrų 2002 m. Pagal tradiciją kiekvienas varpas turi vardą, simbolinį ženklą ir lotynišką įrašą. Ką reiškia tie įrašai? Suveskite poras.

<i>Spes nostra firma</i>	Degu uolumu Viešpačiui
<i>Omni die dic Mariae</i>	Viešpats karaliavo nuo [kryžiaus] medžio
<i>Zelatus sum pro Deo</i>	Džiaukimės Viešpatyje
<i>Dominus regnavit a ligno</i>	Mūsų viltis tvirta
<i>Gaudeamus in Domino</i>	Kiekvieną dieną šlovinki Mariją
<i>Vince malum in bono</i>	Blogį nugalėk gerumu

Vertinimas: Už kiekvieną teisingą atsakymą 0,5 taško (daugiausia 3).

Suma:

D. ANTIKOS KULTŪROS ŽINIOS

1. Kaip dabar vadinasi miestas, kuriame buvo rastas Augusto *Res gestae* nuorašas (žr. tekstą)? Kokioje dabartinėje valstybėje yra tas miestas?

a. Ankara Turkijoje	c. Antakya Turkijoje
b. Antverpenas Belgijoje	d. Alicante Ispanijoje

2. Ką romėnai vadino kalkuliatoriumi (*calculator*)?

a. skaičiavimo prietaisą	c. kambarį, kuriame buvo sudėti skaitytuvai
b. skaičiavimo mokytoją	d. apskaitininką, tvarkantį namų ūkį

3. Ką graikai vadino *paidagogu*?

a. iškalbos mokytoją	c. vergą, lydėjusį vaiką į mokyklą
b. skaičiavimo mokytoją	d. apskaitininką, tvarkantį namų ūkį

4. Kokią sritį globoja graikų dievas Hermis?

a. žemdirbystę; b. gydymą; c. vedybas; d. prekybą

5. Kuri deivė, pasak Homero, tarnavo Dzeusui kaip pasiuntinė?

a. Iridė; b. Eileitija; c. Hebė; d. Eridė

6. Kurio graikų dievo šventas medis yra lauras?

a) Apolono, b) Hermio, c) Dzeuso, d) Poseidono

7. Kurios deivės epitetas yra Partena?

a) Heros, b) Atėnės, c) Artemidės, d) Afroditės

8. Kuriai deivei garsioji audėja Arachnė metė iššūkį?

a) Artemidei, b) Afroditei, c) Herai, d) Atėnei

9. Kuo vardu buvo milžinas, kuriam Odisejas išdūrė vienintelę akį?

a) Kiklopas, b) Polideukas, c) Polifemas, d) Kastoras

10. Kurie du graikų poliai kovėsi Peloponeso kare?

a. Atėnai ir Sparta; b. Atėnai ir Tebai; c. Sparta ir Tebai; d. Korintas ir Atėnai

Vertinimas: Už kiekvieną teisingą atsakymą 1 taškas (daugiausia 10).

Suma:

11. Kai kurie žymūs romėnai gavo pravardes (*cognomina*) už savo pergales, nuopelnus ar kitokias savybes. Susiekite: asmuo – pravardė – ką ji reiškia.

Gajus Julijus Cezaris Oktavijanas	<i>Cunctator</i>	Laimingasis
Publijus Kornelijus Scipijonas	<i>Dives</i>	Turtingasis
Gnėjus Pompėjus	<i>Felix</i>	Didysis
Fabijus Maksimas	<i>Africanus</i>	Delsėjas
Lucijus Kornelijus Sula	<i>Augustus</i>	Išaukštintasis
Markas Licinijus Krasas	<i>Magnus</i>	Afrikietis

Vertinimas: Už kiekvieną teisingai suvestą trejetuką 1 taškas (daugiausia 6).

Suma:

12. Perskaitykite lietuvių poetų posmus ir atsakykite į klausimus.

a. Jonas Strielkūnas, iš ciklo *Kolchidės jambai*:

Tačiau vidurdienis tamsėja,
Ir krūpteli staiga širdis,
Atminusi, kad pats pasėjau
Šion žemėn slibino dantis.

Koks mitinis veikėjas čia kalba?

b. Henrikas Nagys, *Idilė*:

Pelkių tyloj švilpiniuoja Pano skudučiai,
Giriose briedžiai geria iš gėlo šaltinio,
Paparčių pavėsyje plazda vėjo plaukai palaidi.

Kas yra Pano?

Koks frazeologinis posakis susijęs su šiuo vardu?

Kaip Pano instrumentas buvo vadinamas Antikos laikais?

c. Eduardas Mieželaitis, *Alma mater*

Dabar mano motina – Vilniaus baroko
Alma Mater: dabar ji mane, filomatų
Ir filaretų mokinį, globia ir moko...

Apie ką kalba poetas?

Vertinimas: Už kiekvieną teisingą atsakymą 1 taškas (daugiausia 5).

Suma: